

לקט זה הוכן ע"י המחנכת גב' בתיה רוט ע"ה.
יהיו הדברים לעילוי נשמתה

משנכנס אדר מרבין בשמחה

"ושבחתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש".
(קהלת ח' ט')

אמרו חכמים (תענית ט') כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה. ואיש ישראל שיש לו דין עם נכרי ימציא עצמו בחודש אדר שמזלו בריא. ואין חודש שמח כחודש אדר שרבתה בו ברכה שהיא סמויה מן העין.

ואין עיניהם הרעות של שונאי ישראל יכולות לשלוט בברכה זו.

ולא ימי הפורים בלבד ימים של שמחה הם, אלא כל החודש כך, שכך כתוב

(אסתר ט') "והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה" וגו' כלומר, כך טיבו של חודש זה

ששונאי ישראל רואים בו יגון ואבל, לישראל, ואינו אלא אוצר גנוז של שמחה ויום טוב בשביל ישראל
(ספר התודעה)

מאמרים ופתגמים בשבח השמחה

1. איזוהי עבודה שבשמחה? הוי אומר: זה שירה (ערכין י"א)
2. אין שמחה זמנית אשר אין אחריתה וסופה תוגה. ויגון וחרטה. אבל שמחה של מצוה יום ביומו תוסיף גיל ושמחה ותקוה ומאירת עין (ר' י' אייבשיץ יערות דבש ע"מ 48)
3. אין שמחה כשמחת מצוה (ר' א' מגרמייזא הרוקח הקטן ע"מ ב')
4. ע"י השמחה בא שלום לעולם (ר' נחמן מברסלב ספר המידות)
5. עיקר השמחה הוא בלב, ואי אפשר ללב לשמוח. עד שיסור עקמימות שבלבו, שיהא לו ישרות לב, ואז יזכה לשמחה (ר' נחמן מברסלב ליקוטי עצות ע"מ 62)
6. עיקר עלית הקדושה ע"י השמחה (ר' נחמן מברסלב קיצור ליקוטי הר"ן)
7. שמחה היא עולם החרות (שם עמ' 119)
8. שמחה יתירה מעכבת בעד היצר הטוב מלהיטיב (ר' מ' אלשיך קהלת)
9. שמחה של שטות מעוררת את הנפש הבהמית (ר' י' אייבשיץ יערות דבש עמוד 45)
10. הוי מקבל את כל האדם בשמחה (אבות פרק ג')
11. מצוה גדולה להיות בשמחה (דברי ר' נחמן מברסלב)

לשמוח ולשמח – מצוה

מעשה היה ברב ברוקא שמצא את אליהו הנביא זכור לטוב בשוק, שאל רב ברוקא את אליהו ע"ה אם יש בין האנשים בשוק כאלה המזומנים לחיי העוה"ב.

ובין כך באו לקראתם שני אנשים, אמר אליהו ע"ה לרב ברוקא: הללו מזומנים לחיי העוה"ב. שאל אותם רב ברוקא: מה מעשיכם שבגללם זכותם לחיי העוה"ב? אמרו לו: שמחים אנחנו ומשמחים אחרים שאנו רואים אנשים עצובים – אנחנו משמחים אותם (תענית כ"ב)

עבודה

1. מה למדת מן הספור?
2. מדוע מצוה גדולה כל-כך לשמוח?
3. תנו דוגמאות לאנשים שמצוה לשמח אותם?
4. האם שמחת פעם מישהו? ספרי על כך?
5. על מי נאמר? וראך ושמח בליבו, איזה שכר קיבל על כך? (שמות ד' י"ד – רש"י)

תורה ומצוות רק מתוך שמחה

"שש אנוכי על אמרתך כמוצא שלל רב" (תהלים קי"א)
כאשר אדם עושה מעשה מתוך שמחה ורצון הוא עושה בשלמות. כדי לקיים בשלמות את המצוות, צריך לעשותה בשמחה רבה, גם השכינה שורה מתוך שמחה.

מדרשי חז"ל:

תנו רבנן: אין עומדין להתפלל לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות ולא מתוך שחוק (ליצנות) ולא מתוך קלות ראש. ולא מתוך דברים בטלים. אלא מתוך שמחה של מצוה. אמר ר' יצחק למדתך תורה דרך ארץ כשיהיה אדם עושה מצוה יהא עושה אותה בלב שמח. אמר הקב"ה: אם אתם משמרים את המצוות ותשמחו בהן הריני מוסיף לכם שמחה.
"ושבחתי אני את השמחה" (קהלת ה' ט"ו) - זו שמחה של מצוה, ולשמחה מה זה עשה? (שם ב' ב') זו שמחה שאינה של מצוה ללמדך, שאין שכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש. ולא מתוך שיחה ולא מתוך דברים בטלים. אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר: "ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' (מלכים ב' ג' ט"ו שבת ל')

עבודה

1. מה למדת מדברי חז"ל על הגישה לתפילה?
2. מדוע חשוב לקיים מצוות בשמחה?
3. הוכיחי כי אין שכינה שורה אלא מתוך שמחה.
4. על איזה חג נאמר: "ושמחת בחגיך והיית אך שמח"?
5. מהי שמחת בית השואבה?

עשרה שמות נקראת שמחה, אלו הם:

ששון, שמחה, גילה, רינה, דיצה, פצחה, צהלה, עליזה, חדוה, עליצה. (אדר"נ ל"ד שהש"ר א)
"לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר" (קהלת י"ב ב')
מהו כך? אלא כשם שהלב מרגיש בצרה שהוא מצר. כך כשהאדם שמח הלב תחילה (שמ"ר י"ט)
אין מערבין שמחה בשמחה (מו"ק ח')
"תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב" (דברים כ"ח מ"ו)
אמר רב מתנה: איזו היא עבודה שבשמחה ובטוב לבב? זה שירה (ערכין י"א)

מן המקורות

1. בג' דברים ניכר אדם בכוסו ובכיסו ובכעסו ויש אומרים גם בשחוקו (ערובין)
2. התורה נקנית במ"ח דברים וביניהם מעוט שחוק (אבות ו')
3. דרך בנות ישראל לא פרוצות בשחוק (תנחומא נ"ט א' ב')
4. אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר: "אז ימלא שחוק פינו" אימתי? בזמן שיאמרו בגויים: הגדיל ה' לעשות עם אלה. (ברכות)

דרך ארץ בשמחה

- חז"ל מורים לנו את הדרך בה נשמח מתי וכיצד?
1. אין מערבין שמחה בשמחה (מו"ק ח')
 2. וגילו ברעדה (תהילים ב') – במקום גילה שם תהא רעדה (ברכות ל')
 3. לא ישמח אדם בין הבוכים ולא יבכה בין השמחים (דא"ר)
 4. והוי מקבל את כל האדם בשמחה. (אבות ג' י"ב)
 5. הוי שמח במתנה שנתת (דא"ר ט')
 6. איזהו העשיר? – השמח בחלקו (אבות ד' א')
 7. כל השמח ביסורים שבאין עליו מביא ישועה לעולם (תענית ח') כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות (ברכות ו') אמרו עליו על ר' יהודה בר אילעי שהיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה ואומר: "כלה נאה וחסודה" (כתובות י"ז)

עבודה עצמית לעיון במקורות

- עייני במקורות ומובאים להלן והשיבי על השאלות צטטי!
1. תהילים פרק מ"ח פסוק ל"ג מהו הכנוי בקשר לשמחה שניתן לירושלים כתבי פסוק נוסף המזכיר שמחה בקשר לירושלים.
 2. עייני בתהילים פרק ק"ד פסוק ט"ו מהו המשקה המשמח לב?
 3. עייני בתהילים פרק י"ד פסוק ז' מתי תהיה שמחה בישראל?

4. עייני בתהילים פרק צ"ג פסוק י"ב למי נותן הקב"ה שמחה? אחד ממאמרי חז"ל שהובא לעיל מדבר על כך?
5. משלי פרק ט"ו פסוק כ"ג מה גורם שמחה לאיש?
6. משלי פרק כ"א פסוק ט"ו מה גורמת השמחה לצדיק?
7. משלי פרק כ"ה פסוקים י"ז י"ח מתי אסור לשמח מה יקרה אם כו תשמח?

מעלת השמחה

- מה נעימה השמחה
- מה גדולה הברכה בשמחה
- מה טובה השמחה
- שמעודדת ומשמחת – חסר השמחה
- מה נפלאה השמחה
- שמאירה את דרכו של מר הנפש – נעדר השמחה
- מה רבה השמחה
- שמיטבה עם אדם חולה – מרוקן השמחה.
- מה נאה השמחה
- שמזינה אדם חסר פרנסה – שאין בו שמחה.
- מה יפה השמחה
- שמשלמת לאדם גדוש חובות – שהתרחקה ממנו השמחה
- מה משובחת השמחה.
- לאבות ולאמהות שכולים, שכאבם – מכסה את השמחה.
- מה כוחה של שמחה
- שמאחדת לבבות ומביאה ברכה.
- מה גדולה התרומה לאדם שמסוגל לרומם את השמחה לאדם מר נפש – נעדר השמחה.
- מה גדולה המצוה להיטיב עם אדם חולה – מרוקן השמחה.
- מה גדול החסד לגמול לאדם חסר פרנסה – שאין בו שמחה.
- מה גדולה הצדקה לתת לאדם גדוש חובות – שהתחקה ממנו השמחה.
- מה גדולות מלות העדוד, לאלמנה ליתומים ולגלמודים – שנעלה מהם השמחה.
- מה גדולות מלות האהבה – לאבות ולאמהות שכולים.
- שכאבם – מכסה את השמחה.